

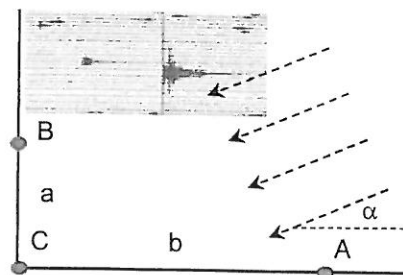
IZSÁK IMRE GYULA TERMÉSZETTUDOMÁNYI VERSENY

FIZIKA

2017. október 21.

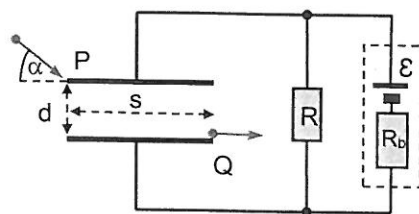
1.) Földrengés-hullámok észlelésére szolgál az ábrán látható három (A, B, C) megfigyelő állomás, amelyek egy derékszögű háromszög csúcspontjaiban helyezkednek: $a=200\text{ km}$, $b=300\text{ km}$. A nagy távolságból érkező, longitudinális (P) rengéshullám jelét az egyes állomások a következő időpillanatokban észlelték: $t_A=17\text{h}18\text{m}10\text{s}$, $t_B=17\text{h}18\text{m}40\text{s}$, $t_C=17\text{h}18\text{m}58\text{s}$.

- Milyen irányból jött a hullám (α) és mekkora a terjedési sebessége? (A problémát tekintsük síkbelinek!)

2.) A mellékelt ábrának megfelelően egy síkkondenzátorra $\mathcal{E}=60\text{ V}$ elektromotoros erejű telepet kapcsolunk. A telep belső ellenállása $R_b=10\ \Omega$. A kondenzátorral párhuzamosan egy R értékű ellenállás van kapcsolva. A lemezek közötti távolság $d=1\text{ cm}$, a lemezek hossza $s=10\text{ cm}$.

Távoli forrásból érkező, $U=1\text{ kV}$ -os feszültséggel gyorsított elektronok érkeznek a kondenzátor felső részéhez (P pont) α szög alatt. Az R ellenállást úgy választjuk meg, hogy az elektronok vízszintesen haladjanak tovább a kondenzátor Q pontjánál.

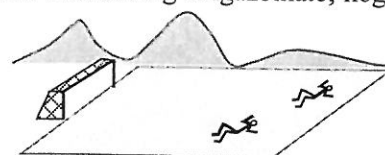

- Mekkora legyen α és R értéke, hogy mindez teljesüljön?

3.) A nagy magasságokban rendezett labdarugó mérkőzések és más sportesemények (pl. Mexikói Olimpia) a „ritka levegő” miatt rendkívül nagy terhelést jelentenek a sportolók szervezetére. Bolívia fővárosában La Paz-ban, 3600 méter magasságban futballozni a legjobb válogatottak számára is legtöbbször fizikai győtrelem.

Ismert, hogy a légkörben a nyomás a magassággal exponenciálisan csökken. Elméletileg is igazolható, hogy állandó hőmérsékletet feltételezve(!) h magasságban a $p(h)$ nyomás a

$$p(h) = p_0 e^{-\frac{\rho_0 g h}{p_0}}$$

összefüggéssel adható meg. Fenti összefüggésben $p_0=1,013 \cdot 10^5\text{ Pa}$ a levegő nyomása a Föld felszínén, ρ_0 a sűrűsége, $g=9,80\text{ m/s}^2$, $T=15\text{ }^\circ\text{C}$ (állandónak tekinthetők). A levegő összetételét tekintsük két komponensűnek: 21% oxigén+79% nitrogén ($M_O=32 \cdot 10^{-3}\text{ kg/mol}$, $M_N=28 \cdot 10^{-3}\text{ kg/mol}$).

- Az ideális gáztörvény alkalmazásával adjuk meg ρ_0 értékét és az egységnyi térfogatban (1 m^3 -ben) levő részecskeszámot (n_O , n_N), mindkét gázkomponensre vonatkozólag (Az egyetemes gázállandó: $R=8,31\text{ J/(mol} \times \text{K)}$)
- Határozzuk meg, hogy 3600 m-es magasságnál hány százaléka az oxigén koncentrációja a tengerszinten mért értéknek!

4.) Egy m tömegű, kisméretű, vízszintes irányban mozgó golyó egy $\alpha=45^\circ$ -os hajlásszögű, $M=3m$ tömegű lejtővel ütközik. A v_0 sebességű golyó és a sima lejtő közötti ütközés pillanatszerű, tökéletesen rugalmas. A lejtő és a talaj között nincs súrlódás.

- Mekkora lesz a golyó ütközés utáni sebessége és mekkora szöveget zár be a sebességének iránya a lejtő felületére állított merőlegessel?
- Mekkora lesz a lejtő végsebessége a talajon?

